

Örjan Magnusson
Miljö- och hälsoskyddsinspektör
Telefon 08-508 28 986, 076-122 89 86
orjan.magnusson@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

NEDLAGDA BENSINSTATIONER I STOCKHOLM

Redovisning av tillsyn 1999-2008

Förslag till beslut

- 1 Godkänna förvaltningens redovisning

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Oljebolagen har sedan ett drygt decennium genomfört ett frivilligt arbete, där nedlagda bensinstationer undersöks med avseende på markföroreningar och vid behov saneras. Arbetet pågår fortfarande runt om i Sverige, men Stockholms Stad är nu genomgången. Totalt gjordes drygt 150 historiska genomgångar av bensinstationerna i Stockholm och för två tredjedelar av dessa, d v s ett hundratal, av dessa gjordes markundersökningar på plats. Sanering genomfördes på 12 av objekten. Arbetet utfördes av konsulter, upphandlade av oljebolagen, i samarbete med fastighetsägarna och Miljöförvaltningen.

Bakgrund

Miljöförvaltningen har tidigare, under 1999, genomfört en kartläggning av de fastigheter där det tidigare har funnits bensinstationer. Eftersom det har hanterats petroleumprodukter (bensin, diesel, motorolja mm) på dessa fastigheter finns en generell risk för markförorening orsakad av läckage, överfyllnad av cisterner eller av lång tids droppspill från tankning. Givetvis är variationen stor beroende på den tidigare omfattningen på verksamheten och hur den skötts under driftperiod och nedläggning.

Kartläggningen presenterades i form av en rapport där uppgifter om varje inventerad f d bensinstation finns samlad (*Nedlagda bensinstationer i Stockholms Stad 1999*, dnr 2000-003097-379). Kartor med inventerade stationer nedlagda under perioden 1969-1994 visas i *bilaga 1*. En förteckning över samtliga nedlagda och under 1999 pågående bensinstationer visas i *bilaga 2*. Rapporten har tjänat som ett viktigt underlag i samband med planärenden och vid tillsyn av miljöfarliga verksamheter.

Med nämnda inventering som grund gjordes under år 2000 en anmälan av bensinstationer inom kommunen till Svenska Petroleuminstitutets Miljösaneringsfond AB (SPIMFAB) ur vilken medel för undersökning, riskbedömning och vid behov marksanering kunde erhållas. SPIMFAB har därefter i sin regi gått igenom vilka av stationerna som kan bli föremål för finansiering ur fonden, bl a utifrån vilket årtal stationen lags ned (endast 1969-1994 accepteras), att stationen varit ett allmänt försäljningsställe (d v s inte hört till ett åkeri eller liknande) m fl kriterier i SPIMFAB:s stadgar. Eftersom utnyttjandet av fonden bygger på frivillighet har det också skett en dialog med, och godkännande av, respektive markägare. I ett antal fall har markägare ändå tackat nej till dessa gratis undersökningar och saneringar. Noteras bör även att det i huvudsak är själva petroleumföreningen (d v s resterna av drivmedelsförsäljningen) som undersökts och vid behov omhändertagits inom projektet, och alltså inte föreningar från separat verkstad, tvätthall e d.

Kartläggningen 1999 visade att det då fanns 295 kända pågående och nedlagda bensinstationer med försäljning till allmänhetens vägtrafikfordon. Av dessa konstaterades att 170 bensinstationer lags ned under den stipulerade tidsperioden 1969-1994, men antalet sjönk senare något allt eftersom utredningarna pågick och ny information om nedläggningsår mm framkom.

SPIMFAB:s sammanställning visar vid dags dato att 91 stationer i projektet bedömdes vara ”rena” varmed ärendena kunde avslutas utan vidare åtgärd. Sanering skedde vid 12 stationer.

Övriga, d v s ett femtiotal, avfördes antingen för att fastighetsägaren inte ville teckna avtal eller för att marken redan var sanerad eller överbyggd (och därför med stor sannolikhet redan åtgärdats).

För Stockholms Stad påbörjades det faktiska undersöknings- och saneringsarbetet under 2004. De 13 sista undersökningarna och avhjälpandeåtgärderna i Stockholms Stad slutfördes under hösten 2007.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har enbart goda erfarenheter av oljebolagens arbete och har tack vare detta kunnat få en samlad genomgång av en relativt stor markmiljöproblematik. Organisationen SPIMFAB är ett bra exempel på hur en bransch frivilligt kan gå samman för att på ett tids- och kostandsmässigt effektivt sätt utarbeta ett löpande program för undersökningar

och riskbedömningar. Ett nationellt markmiljöproblem har lyfts fram och för Stockholms del nu lösts.

Det bör dock hållas i åtanke att åtgärderna har gjorts utifrån SPIMFAB:s syfte med projektet. De aktuella fastigheterna kan alltså inte anses ”helt rena” eller med självklarhet användbara för annan markanvändning än den nu rådande. Förvaltningens synpunkt är fortfarande att det på alla fastigheter där det någon gång funnits en bensinstation, alltid är motiverat att belysa frågan om markföroreningar. Detta både avseende rester från bränslehanteringen och eventuella biverksamheter som bedrivits på de tidigare stationsområdena.

Oljebolagens arbete och Miljöförvaltningens tillsyn i samband med detta har medfört att risken att stöta på okända cisterner och petroleumföroreningar vid markarbeten har minskat väsentligt. Sannolikt har en mycket stor andel av själva föroreningskällorna, dvs de gamla cisternerna och områdena kring pumpställen, tagits bort eller dokumenterats som rena. Fastighetsägarna har också fått ökad kännedom om sin egen fastighet, tex avseende markanläggningar och markförhållandena i stort, vilket är av godo ur risksynpunkt. Risken för olyckshändelser i form av söndergrävning eller felaktig tankpåfyllning, och konsekvenser till följd av sådant, torde således ha minskat avsevärt tack vare att fastighetsägarna nu har kännedomen från de historiska sammanställningarna. Denna kunskap kan nu också vidarebefordras till framtida fastighetsägare i framtiden.

F n arbetar förvaltningen med att lägga in en sammanfattning av samtliga utförda undersökningar och saneringar i det digitala diariesystemet Ecos. På detta sätt görs informationen tillgänglig för alla handläggare på förvaltningen och kan då lättare utnyttjas i övrigt tillsynsarbete och vid bedömning av förändrad markanvändning i planprocessen. Informationen kommer att bli särskilt överskådlig när den utvecklade kartfunktionen i Ecos introduceras. (Tidigare presenterat i tjänsteutlåtande d.nr 2005-003326-206, vid MHN sammanträde 2008-01-31)

Slut

Bilagor

Bilaga 1	Tre kartor över inventerade bensinstationer som lagts ned under perioden 1969-1994. Innerstan, Norrort och Söderort
Bilaga 2	Förteckning över samtliga nedlagda och under 1999 pågående bensinstationer i Stockholms Stad.